

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL INTERNETO TINKLALAPYJE WWW.JAKUMELAGIS.LT, SOCIALINIO TINKLO FACEBOOK PASKYROJE JAKUMELAGIS.LT PASKELBTOS INFORMACIJOS

2017 m. birželio 23 d. Nr. (SK-20) SPR-68
Vilnius

Š. m. vasario 2 d. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba gavo piliečio A. E. (toliau – pareiškėjas) skundą dėl skelbiamos įžeidžiančio / šmeižiančio turinio informacijos, taip pat privataus pobūdžio informacijos, kurią galimai neteisėtai renka pilietė N. M.-V. apie jį, jo šeimą, skleidimo viešoje erdvėje – interneto tinklalapyje <http://jakumelagis.lt>, socialiniame tinkle „Facebook“ (<https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts>). Pareiškėjas prašė įvertinti informaciją teisės aktų nuostatų atžvilgiu; imtis priemonių, kad informacija būtų paneigta/uždrausta.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad keletą pastarųjų metų su N. M.-V. bei jos vyru J. V., kaip ieškovais, bylinėjosi civiline tvarka dėl jos įsigyto turto (gyvenamojo namo) trūkumų. Šioje byloje ieškovų reikalavimai buvo tenkinti iš dalies ir jiems iš pareiškėjo priteista 43 000 Eur patirtiems nuostoliams atlyginti. Pareiškėjas nurodė, kad tokio dydžio turtinės prievolės įgyvendinti neturėjo galimybės ir nusprendė pasinaudoti jam įstatymo suteikta teise inicijuoti fizinio asmens bankroto bylą, apie tai nustatyta tvarka informuojant visus suinteresuotus asmenis (kreditorius). Tokius jo žingsnius palaikiusi tyčiniu vengimu atsiskaityti, N. M.-V., sukūrė Facebook paskyrą (<https://www.facebook.com/jaku.melagis.57frefN:s>) bei asmeninį internetinį puslapį <http://jakumelagis.lt>.

Pareiškėjas teigia, kad šiuose viešai plačiajai visuomenei prieinamuose šaltiniuose talpinamos informacijos turinys, naudojant akivaizdžiai neetiškas ir nesąžiningas manipuliavimo faktais priemones yra nukreiptas prieš jį ir jo šeimą bei su ja susijusius asmenis (žmoną, mamą, vaiką, žmonos šeimą ir kitus artimuosius). Visa šiuose šaltiniuose teikiama informacija, jo vertinimu, yra klaidinga, įžeidi, šmeižianti ir pažeidžianti jo bei jo šeimos narių teisę į privatų gyvenimą bei, N. M.-V. pastangomis, aktyviai platinama, informuojant apie nuorodas į šias paskyras visus pareiškėjo pažįstamus ir jo gyvenamosios vietos bendruomenės narius.

Nurodytuose šaltiniuose pateikiamos medžiagos turinys akivaizdžiai atskleidžia, kad nemaža dalis N. M.-V. internete talpinamos informacijos yra gaunama neteisėtais būdais, o ją viešinant pažeidžiamos jo ir jo šeimos, taip pat su pareiškėju susijusių žmonių teisė į privatų gyvenimą. Tarp tokios neteisėtai gautos ir viešinamos informacijos yra duomenys apie jų šeimos pajamas ir turtą, sudarytus sandorius, turėtas/turimas skolas, leidžiamą laisvalaikį, iliustruojant tai privačiomis nuotraukomis. Pareiškėjas pažymi, kad nurodytais būdais viešinami ir pareiškėjo nepilnametės dukters anketiniai duomenys bei nuotraukos, dėl ko, pasak pareiškėjo, dukra pradėjo vengti draugų ir mokyklos. Teigia, jog tinklalapiuose informacija pateikiama šališkai, neigiamai, naudojant nesąžiningas viešinimo ir visuomeninės opinijos formavimo priemones, klijuojant pareiškėjui ir jo šeimos nariams stigmatizuojančias etiketes ir pravardes: pareiškėją vadina „melagiu“, „šiuolaikiniu bajoru“, „Alfonso“, pareiškėjo žmoną – „Vanda“. N. M.-V., manipuliuodama duomenimis (t. y. nenurodydama tikslų įvykių laikotarpių) kaip tikrą pateikia

melagingą informaciją apie pareiškėjo neva išlaidų ir prabangų gyvenimo būdą. Pareiškėjas nurodo, kad pateikiama informacija apie jo kelionę į Stokholmą 2016 m. sausio mėn. 8-10 d., nutylint, kad jis su šeima buvo pakviestas į žmonos sesers vestuves Stokholme, o visas kelionės ir buvimo Švedijoje išlaidas padengė žmonos sesers vyras. Pasak jo, tokiais nesąžiningais ir įstatymus pažeidžiančiais būdais N. M.-V. siekia formuoti jo, kaip „melagio“ įvaizdį bei įtakoti oficialiu, viešu, teisės aktų numatytu keliu vykstančios fizinio asmens bankroto procedūros baigtį.

Skunde pareiškėjas nurodo šmeižiančius, tikrovės neatitinkančius, nepagrįstus ir žurnalistinės etikos neatitinkančius N. M.-V. viešai išsakomus teiginius: „turime įrodymų, kad jis yra nesąžiningas žmogus. Ir norime įspėti kitus neprarasti budrumo“, „sužinojome, kad pareiškėjas yra apgavęs ir daugiau žmonių“ (pareiškėjas teigia, kad jo atžvilgiu neatliekami jokie tyrimai, daugiau jokių civilinių ginčų su kitais asmenimis jis neturi), „A. E., Klaipėdos apylinkės teisme bando gauti fizinį bankrotą ir „pasakoja“ apie didžiules skolas, kurios atsirado nuo 2008 metų, o realybėje ponas melagis „tūsinasi“ ir visai nepanašus į socialiai remtiną LR pilietį“, „A. E. tik prieš mus, kreditorius ir teismą stengiasi pasirodyti ubagu. Draugams jis - „kietas bičas“: ką nori - tą turi, ką nori, tą daro. Jakų valdovas su „bajoro“ titulu. Bet čia draugų reikalas turėti santykių su melagiu“. Pasak pareiškėjo, jokių objektyvių duomenų tokiems teiginiams pagrįsti N. M.-V. nepateikia. Mano, kad tokiais savo veiksmais N. M.-V. ne tik piktnaudžiauja Konstitucijos jai suteikta žodžio laisvės teise, pažeidžia žurnalistinę etiką, profesines žinias ir įgūdžius panaudodama priešingais sąžiningo visuomenės informavimo tikslais, bet ir pažeidžia Civilinio kodekso (toliau – CK) 2.23 straipsnį, (teisė į privatų gyvenimą ir jo slaptumą), Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 154 straipsnį (šmeižimas), 167 straipsnį (neteisėtas informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimas), 168 straipsnį (neteisėtas informacijos apie privatų asmens gyvenimą atskleidimas ar panaudojimas). Talpinamos informacijos pobūdis bei turinys leidžia pareiškėjui pagrįstai manyti, kad dalį šios informacijos N. M.-V. gauna neteisėtai pasinaudodama savo dabartinės darbovietės - UAB „Pramogų bankas“, kuris yra asmens duomenų tvarkytojas, turimais ir tvarkomais duomenimis, tokiu būdu pasinaudojant su darbu susijusia informacija priešingais teisei ir darbdavio interesais tikslais.

Pareiškėjas skunde taip pat nurodo, kad 2017 m. sausio 25 d. jis kreipėsi į Klaipėdos m. policijos komisariatą, 2017 m. sausio 27 d. pareiškėjo mama, A. E., kreipėsi į Kelmės rajono policijos komisariatą, 2017 m. sausio 25 d. pareiškėjas kreipėsi į Klaipėdos rajono Vaikų teisių apsaugos tarnybą ir Vaikų teisių kontrolierę. Policijos atveju pareiškėjui buvo išaiškinta teisė kreiptis į teismą dėl garbės ir orumo pažeidimo bylos inicijavimo. Klaipėdos rajono Vaikų teisių apsaugos tarnyba 2017 m. sausio 30 d. raštu patarė kreiptis į Tarnybą.

Pareiškėjas pabrėžia, kad dėl susidariusios situacijos jo keturiolikmetė dukra vengia mokyklos (praleidinėja pamokas). Jos emocinė ir psichinė būklė yra labai pažeista. Dėl žurnalistės šmeižimo, įžeidinėjimo, paniekinančio rašymo stiliaus bei naudojamų įžeidžiančių epitetų, taip pat visuotinai prieinamo informacijos pateikimo būdo iš dukters pradėta tyčiotis mokykloje. Taip pat informavo, kad 2017 m. sausio 27 d. raštu pareiškėjas kreipėsi į N.M.-V., prašydamas nustoti daryti teisės pažeidimus: pašalinti iš tinklalapių šmeižiančio ir įžeidžiančio turinio informaciją, taip pat neviešintiną informaciją apie jų privatų gyvenimą, nepilnametės dukters nuotraukas. Iki skundo pateikimo momento N. M.-V. šito nepadarė ir toliau į tinklalapius talpina šmeižiančio ir įžeidžiančio turinio informaciją.

Atsižvelgdamas į tai ir vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 49, 50 straipsniais, Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo, Asmenų duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatomis, pareiškėjas žurnalistų etikos inspektoriaus prašo: turimos kompetencijos ribose įvertinti N. M.-V. elgesį bei jos talpinamos nurodytais internetiniais adresais informacijos turinio atitikimą teisės aktų ir žurnalistų etikos kodekso reikalavimams bei, nustačius pažeidimus, įpareigoti šią informaciją (jos dalį) paneigti; imtis numatytų priemonių teisės aktų reikalavimų neatitinkančio turinio informacijos (jos dalies) skelbimui nurodytuose šaltiniuose uždrausti; nustačius N. M.-V. veiksmuose teisės aktų ar žurnalistų etikos pažeidimus, apie priimtą sprendimą paskelbti viešai.

Siekdamas objektyvaus ir išsamaus tyrimo, vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 2 dalies 2 punktu, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją) – N. M.-V., prašydamas pateikti paaiškinimus dėl pareiškėjo skunde išdėstytų argumentų.

Dėl interneto portalo www.jakumelagis.lt sukūrimo priežasčių, N. M.-V. pažymėjo, kad ji su vyru 2007 m. nusipirko iš pareiškėjo ir jo žmonos nebaigtą statyti namą ir žemės sklypą. Nurodo, kad apsigyvenus name, paaiškėjo jo defektai. Dėl gyvenamojo namo defektų ir draudimo išmokos gavimo kreipėsi į draudimo bendrovę. Draudimo bendrovė nurodė, kad grindų sėdimą ir pertvarų įtrūkimą nulėmė nekokybiškai atlikti statybos darbai, todėl atsisakė sumokėti draudimo išmoką. N. M.-V. dėl namo defektų kreipėsi į pareiškėją. Pastarasis nuolat žadėjo sutvarkyti broką, tačiau pažadų nevykdė. 2011-05-23 N. M.-V. kreipėsi į Klaipėdos rajono apylinkės teismą su prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo iki ieškinio padavimo, 2011-06-09 pareiškė ieškinį dėl nuostolių priteisimo iš pareiškėjo ir jo žmonos. 2015-09-07 Klaipėdos miesto apylinkės teismas N. M.-V. ir jos vyrui priteisė sumokėti pareiškėjui jų patirtus nuostolius dėl paslėptų gyvenamojo namo trūkumų. N. M.-V. paaiškinimuose N. M.-V. taip pat nurodo, kad pareiškėjas su žmona 2016-08-12 kreipėsi į Klaipėdos miesto apylinkės teismą su prašymu iškelti jiems bankroto bylą (Klaipėdos miesto apylinkės teismo civilinė byla Nr. 2FB-13329-328/2016). Šiuos pareiškėjo veiksmus N. M.-V. vertina kaip siekį išsikelti tyčinio bankroto bylą ir išvengti paminėto teismo sprendimo įvykdymo.

Klaipėdos apygardos teismas įsiteisėjusioje 2015 m. kovo 5 d. nutartyje (civ. byl. Nr. 2S-484-513/2015) konstatavo: „Byla nagrinėjama nuo 2011-05-23, atsakovų veiksmai, kada jie žinodami apie ieškovų ieškinio sumos padidinimą, perleidžia savo turtą ir nepateikia teismui kito ieškinio reikalavimo užtikrinimo (CPK 148 str. 2 d.), vertintini neigiamai bei leidžia labiau tikėti, jog ir ateityje jie gali imtis analogiškų veiksmų, taip mažindami savo turto mastą“.

Paaiškinimuose taip pat nurodo, kad Klaipėdos rajono apylinkės teismas 2016-02-24 priėmė sprendimą už akių civilinėje byloje Nr. e2-240-586/2016, kuriuo priteisė ieškovei N. M. – V. 500,00 eurų iš pareiškėjo už įžeidimą.

Pasak N. M.-V., pareiškėjas ir jo žmona slepia savo turtą ir pajamas, siekdami išvengti teismo sprendimo įvykdymo. Tai patvirtina paties pareiškėjo socialiniuose tinkluose viešai skelbiami įrašai apie perkamus ir vienas kitam dovanojamus automobilius, kurie registruojami įmonių vardu, keliones į užsienio šalis ir poilsį prabanguose viešbučiuose.

Taip pat Klaipėdos rajono apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. e2-17-904/2017 ginčijami tariami sandoriai, kuriais pareiškėjas ir J. E. perleido savo turtą susijusiems asmenims, bei jų pareiškime dėl bankroto bylos iškėlimo Klaipėdos miesto apylinkės teismui (civilinė byla Nr. 2FB- 13329-328/2016) nurodyti pareiškėjo ir J. E. tariami paskolų sandoriai, kuriais jie neva skolinosi pinigų iš susijusių asmenų nesėkmingam pareiškėjo verslui Norvegijos karalystėje.

N. M.-V. gauti atsakymai iš Norvegijos karalystės institucijų patvirtino, kad jokio verslo (bent jau legalaus) Norvegijos Karalystėje pareiškėjas nevykdė, t. y., prašydamas teismo iškelti jam fizinio asmens bankroto bylą nurodė tikrovės neatitinkančią informaciją apie tariamą nemokumą sukėlusias priežastis.

Mano, kad pareiškėjo Klaipėdos miesto apylinkės teismui pateikta informacija apie kreditorius fizinius asmenis ir jų paskolintas sumas neatitinka tikrovės, o teismui pateiktos paskolos sutartys yra tariami sandoriai. Tokia prielaida darytina tiek dėl pareiškėjo ir jo žmonos nesąžiningumo bei jau žinomos tokių sandorių sudarymo praktikos, bet ir remiantis faktu, kad iki fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo teismai neturėjo jokios informacijos apie pareiškėjo sudarytas paskolas sutartis. Pareiškėjo advokatas H. Mackevičius 2015 m. vasario 20 d. rašytiniais paaiškinimais ir jų priedais civilinėje byloje įrodinėjo E. turtinę padėtį, detalizuodamas tiek gaunamas pajamas, tiek turimus finansinius įsipareigojimus.

2015 m. pradžioje įrodinėdamas E. turtinę padėtį ir pateikdamas duomenis apie turimą turtą bei finansinius įsipareigojimus, E. atstovas nenurodė su fiziniiais asmenimis sudarytų paskolų sutarčių. Nors E. pajamos UAB „Grando LT“ bendrovėje niekaip nepagrindė kredito

įsipareigojimų vykdymo ir prabangių automobilių, advokatas tai aiškino pareiškėjo pajamomis iš verslo liudijimo, paaiškinimuose jokie kiti kreditoriai nėra minimi, juo labiau nėra teigiama, kad pareiškėją išlaiko ir jo kredito įsipareigojimus bankui vykdo mama, kad pinigus skolina giminaičiai, draugai ir pan. Pralaimėję civilinę bylą E. iš karto kreipėsi dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo ir pateikė teismui duomenis apie 2011-2015 m. tariamai sudarytas paskolos sutartis, kurios 2015 m. vasario 20 d. rašytiniuose paaiškinimuose ir kituose atsakovų prašymuose nėra paminėtos. Penki metai bylinėjimosi su pareiškėju ir jo žmona leidžia tvirtinti, kad pareiškėjo ir jo žmonos kūryba, kuriant tariamus sandorius arba nurodant tikrovės neatitinkančias aplinkybes yra begalinė.

Teigia, kad pareiškėjas ir jo atstovas advokatas H. Mackevičius leisdavo sau teismo posėdžio metu N. M.-V. ir jos vyrą kaltinti pateikiamų rašytinių dokumentų klastojimu (taip buvo dėl preliminaros namo pirkimo - pardavimo sutarties, kurioje nurodyta faktinė namo pardavimo kaina - 680 000 litų), o N. M.-V. ir jos vyrui neginčijamai įrodžius, kad dokumentas tikras (sutartis buvo pateikta į Klaipėdos miesto civilinę bylą 2007 m. balandžio mėn., t. y. dar iki namo pagrindinės sutarties sudarymo, kurioje A. E. reikalavimu buvo nurodyta tik dalis sumokėtos pardavimo kainos - 250 000 litų) lyg niekur nieko kurdavo kitą melagingą istoriją, apie neva pirkėjams perduotą statybos darbų žurnalą, suklastotą J. V. pokalbio su pareiškėju garso įrašą. Pareiškėjas jau seniai demonstruoja visišką teisinį nihilizmą ir sėkmingai naudojami bei parodo Lietuvos Respublikos teisinės sistemos spragas.

N. M.-V. teigia, kad pareiškėjas sėkmingai įrodinėja, kad penkeri metai teisybės paieškų ir to rezultatas- Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. rugsėjo 7 d. sprendimu priteista 40 765,001 eurai - yra visiška fikcija, jis neketina vykdyti teismo sprendimo, iš esmės tyčiojasi iš jos, įžeidinėja. Sužinojusi, kad pareiškėjas yra apgavęs ir daugiau žmonių, matydama, kokias aplinkybes pareiškėjas įrodinėja savo bankroto byloje ir kokią informaciją skelbia savo Facebook profilyje, N. M.-V. ėmėsi viešinti jos šeimos namo įsigijimo istoriją.

Ji nori įspėti kitus asmenis apie pareiškėjo veiklą ir neprarasti budrumo. Teigia, kad jeigu 2007 m., pirkdami iš pareiškėjo namą, būtų internete radę panašios informacijos apie šį nesąžiningą asmenį, būtų išvengę brangaus, daug laiko ir nervų kainuojančio teismų maratono ir du nepilnamečiai vaikai negyventų name, kuris ekspertų pripažintas avarinės būklės.

N. M.-V. paaiškinimuose nurodo, kad administruoja internetinį portalą www.jakumelagis.lt ir tai viešai deklaruoja. Šiame portale skelbiama informacija apie pareiškėją yra arba jo paties paskelbta, arba konstatuota teismų sprendimais. Jos administruojamame internetiniame portale teigiama, kad pareiškėjas yra melagis, nevykdo teismo sprendimo, t. y. neatlygina jai ir jos šeimai padarytų nuostolių, taip pat neatlygina teismo sprendimu priteistos neturinės žalos už įžeidimą, kvestionuojama jo, kaip bajoro garbė, tačiau jame iš esmės nesikišama į asmeninį gyvenimą, kuris nesusijęs su pareiškėjo skolomis ir prabangiu gyvenimu.

Portale N. M.-V. teigia, jog ji nešmeižia pareiškėjo ir jo šeimos, nes šmeižto sudėtimi yra tikrovės neatitinkančios informacijos paskleidimas, tuo tarpu teigia kad jos skelbiama informacija atitinka tikrovę. Ji tikisi, kad jos viešinama informacija kenkia pareiškėjo orumui, nes orumas - tai asmens savęs vertinimas, kurį lemia visuomenės įvertinimas. Pareiškėjas stengiasi visuomenėje save pateikti kaip turtingą ir sėkmingą verslininką, bajorą, medžiotoją, tai matyti iš jo paties Facebook profilyje skelbtos informacijos. Tačiau iš tikrųjų pareiškėjas yra melagis, statantis ir parduodantis žmonėms gyvenamuosius namus su esminiais trūkumais, be reikiamos dokumentacijos (be darbo projekto), pažeisdamas esminius projekto sprendinius, su daugybe statybinio broko, kurio jis po to neištaiso (nors iš pradžių žada tai padaryti). Be to, jis nevengia tyčiotis iš savo apgautų žmonių (pvz. kaltina juos suklastojus sutartis, pokalbių įrašus), juos įžeidinėja.

N. M.-V. nurodo, kad dėl A. E. skundų jau aiškinosi Klaipėdos miesto policijai, Kelmės policijos pareigūnams, Klaipėdos rajono policijos komisariate dėl neteisėtai viešinamos informacijos, persekiojimo ir t. t.

N. M.-V. teigia, kad nuo pat tinklaraščio jakumelagis.lt įkūrimo pradžios 2017 m. sausį nesislėpė po išgalvotais vardais. Tiesiai šviesiai deklaravo, kad jos šeima – N. M.-V. ir jos sutuoktinis J. V. viešina pareiškėjo nesąžiningumą. Ir viešai bei sąmoningai vadina jį Jakų melagiu.

Pagrindą tokiems teiginiams N. M.-V. suteikė per penkerius metus bylinėjimosi su E. sukaupta teisminė medžiaga, pas antstolį užfiksuota paties pareiškėjo socialiniuose tinkluose viešinta, laisvai prieinama informacija.

N. M.-V. paaiškino, kad kadangi A. E. su skundu kreipėsi ir į darbovietę, tai neabejoja, kad faktas jam yra puikiai žinomas, kad jau dešimt metų nedirba žurnalistinio darbo ir nelaiko savęs žurnaliste. Nurodo, kad nuo 2008 m. vasario dirba kompanijoje „Nesė Group“, teikiančioje azartinių lošimų, renginių organizavimo, apgyvendinimo ir viešojo maitinimo paslaugas, rinkodaros vadove.

Be to, teigia, kad A. E., net skunduose sugeba meluoti (Pvz. kad jos tinklaraštyje viešinamos jo vaiko nuotraukos, anketiniai duomenys - nors tai netiesa ir daug ką pasako apie tėvą, kuris bando prisidengti vaiku ir atrodyti labiau „nukentėjęs“). A. E. žino, kad vienintelis kitas kelias yra kreiptis į teismą ir ten įrodyti savo garbės ir orumo pažeidimą. Bet, pasak N. M.-V., A. E. negali įrodyti to, ko jau seniai neturi. Nes faktai, kad jis elgiasi nesąžiningai, nurodo tikrovės neatitinkančią informaciją (o žmonių kalba tai reiškia - meluoja). Tai konstatuota teismų sprendimais. Pareiškėjas, manydamas, kad skelbiama informacija neatitinka tikrovės (nors, pasak N. M.-V., visa informacija yra teisinga), turi visas galimybes privataus kaltinimo ar civiline tvarka kreiptis į teismą dėl šmeižto ar tokios informacijos paneigimo.

N. M.-V. teigia, kad kiekvieną teiginį tinklaraštyje jakumelagis.lt gali pagrįsti. Pažymi, kad A. E. Klaipėdos rajono apylinkės teismo sprendimu jau buvo pripažintas kaltu dėl jos įžeidimo. A. E. skundų istorija taip pat aprašyta <http://jakumelagis.lt/2017/02/13/mogMoggio-skundai-melagis-prisimine-apie-sazine/>.

Išnagrinėjęs pareiškėjo skundą Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė :

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (toliau – Konstitucija), Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau – Konvencija), Visuomenės informavimo įstatyme laiduojama informacijos (saviraiškos) laisvė, kuri yra vienas esminių demokratinės visuomenės pagrindų, viena svarbiausių jos progreso bei kiekvieno individo raidos sąlygų, tačiau ji gali būti saistoma reikalavimų, kuriais siekiama apsaugoti kitas svarbias vertybes. Konkuruojant teisinėms vertybėms, labai svarbu nustatyti kuo teisingesnę jų pusiausvyrą, nė vienai iš jų nesuteikiant nepagrįsto prioriteto, kad nebūtų iškreipta kurios nors iš jų esmė. Sprendžiant, ar nebuvo peržengtos informacijos (saviraiškos) laisvės ribos, svarbu įvertinti visumą reikšmingų faktorių: ginčo objektu esančių teiginių paskelbimo aplinkybes, šių teiginių raiškos stilių, ar viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai), žurnalistai nepiktnaudžiavo teise skleisti informaciją (elgėsi sąžiningai) ir kitas konkrečiu atveju reikšmingas aplinkybes (žr. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-22 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1309/2012*).

Pareiškėjas skundžiasi dėl įžeidžios / šmeižiančios, teisę į privatumą pažeidžiančios informacijos sklaidos interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt, Facebook paskyroje [jakumelagis.lt](https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts) (<https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts>), nepilnametės jo dukters interesų užtikrinimo.

Pažymėtina, kad BK 167 straipsnis draudžia neteisėtą informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimą, šio kodekso 168 straipsnis – tokiu būdu surinktos informacijos apie asmens privatų gyvenimą atskleidimą ar panaudojimą, o BK 154 straipsnis (šmeižimas) – tyčinį tikrovės neatitinkančios informacijos apie žmogų, galinčios paniekinti ar pažeminti tą asmenį ar pakirsti pasitikėjimą juo, paskleidimą. Pagal CK 2.24 straipsnį, Visuomenės informavimo įstatymo 50

straipsnį, asmens garbė ir orumas ginami nustačius šių faktų visumą: 1) duomenų (žinių) paskleidimo faktą; 2) faktą, kad duomenys yra apie pareiškėją; 3) faktą, kad duomenys yra žeminančio pobūdžio; 4) faktą, kad paskleisti duomenys neatitinka tikrovės.

Tyrimo metu, įvertinus pareiškėjo skunde keliamus klausimus bei pateiktą medžiagą, interneto tinklalapio www.jakumelagis.lt, socialinio tinklo Facebook paskyros [jakumelagis.lt](https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts) (<https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts>) turinį, minėtas įstatymines nuostatas, nustatyta, kad konkrečiu atveju spręstinas klausimas dėl asmenų, kurie galimai seka pareiškėją ir jo artimuosius, fiksuoja jų veiksmus ir talpina internete apie juos surinktą privataus pobūdžio informaciją (asmenines nuotraukas, duomenis apie šeimos pajamas, turtą, kt.), kitą galimai tikrovės neatitinkančią informaciją apie pareiškėjo neteisėtas veikas, galinčią paniekinti ar pažeminti šį asmenį ar pakirsti pasitikėjimą juo, veiksmų teisėtumo. Atsižvelgiant į tai, tyrimo metu inspektorius kreipėsi į Policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos su prašymu pagal kompetenciją atlikti tyrimą ir imtis veiksmų dėl minėtų galimų nusikalstamų veikų.

Tyrimo metu Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Klaipėdos rajono policijos komisariato reagavimo skyriaus tyrėja Vilija Ubartienė, įvertinusi viešai paskelbtą informaciją apie pareiškėją, 2017-03-10 atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą dėl BK 167 str. (Neteisėtas informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimas), nesant N. M.-V. veiksmuose nusikaltimo sudėties. Tačiau įvertinusi N. M.-V. veiksmus BK 154 str. (Šmeižimas) atžvilgiu, nustatė, kad nagrinėjamu atveju šio asmens veikoje yra nusikalstamos veikos – šmeižimo – požymių.

Įvertinus tyrimo metu gautą teisėsaugos institucijos sprendimą, viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) – N. M.-V. – paaiškinimus, nustatyta: tarp pareiškėjo, J. E. ir N. M.-V. (viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo)), J. V. vyko (vyksta) nesutarimai / teisminiai ginčai dėl N. M.-V. ir jos vyro patirtų nuostolių įsigijus iš pareiškėjo ir J. E. nekilnojamojo turto ir jų atlyginimo (žr. pvz., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimu/paieska/tekstas.aspx?id=14c882a6-a131-471e-9f5d-f1dbf24dd2e0>); interneto tinklalapio www.jakumelagis.lt (jo Facebook paskyros) įkūrimas ir informacijos sklaida yra N. M.-V. privačių tarpusavio santykių su pareiškėju aiškinimosi tąsa pasitelkiant visuomenės informavimo priemones; ginčo informacija N. M.-V. reiškia kritiką dėl pareiškėjo nesąžiningos / neteisėtos veiklos. Pažymėtina, kad kritikos pagrindas – šių asmenų minėti nesutarimai. Šie ginčai yra įgavę viešumo elementą (jie nagrinėti / nagrinėjami teismuose).

Inspektorius atkreipia dėmesį, kad viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) paaiškinimuose nurodomas siekis užtikrinti viešąjį interesą neturi peržengti leistinas kritikos ribas. Viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) apgalvoti (sąmoningi), tęstiniai veiksmai (pareiškėjo veiksmų fiksavimas ir viešinimas specialiai sukurtame interneto tinklalapyje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje), informacijos apie pareiškėjo daromas neteisėtas veikas sklaidimas (pvz.: „*turime įrodymų, kad jis yra nesąžiningas žmogus. Ir norime įspėti kitus neprarasti budrumo*“, „*sužinojome, kad A. E. yra apgavęs ir daugiau žmonių*“, kt.), užgaulus pareiškėjo vadinimas „melagiu“ ir pan., nagrinėjamu atveju peržengia saviraiškos laisvės ribas ir turi šmeižimo, kaip nusikalstamos veikos, požymių. Tai pažymėta ir teisėsaugos institucijos sprendime. Vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso 407 str., BK 154 str. (Šmeižimas) yra nagrinėjama privataus kaltinimo tvarka teisme, esant nukentėjusiojo asmens skundui ar jo teisėto atstovo pareiškimui. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas ar jo teisėtas atstovas turėtų kreiptis į teismą su skundu.

Tyrimo metu, įvertinus interneto tinklalapio www.jakumelagis.lt, Facebook paskyros [jakumelagis.lt](https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts) (<https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts>) turinio medžiagą, taip pat nustatyta, kad interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt (pvz. publikacijos „A. E. – šiuolaikinis „bajoras“; „Internete – ponas, teisme – bankrotas“ (2017-01-24); „A. E. bankrotas II: „skurstančiojo“ kelionės po pasaulį“ (2017-01-27); „A. E. bankrotas III: prabangi pramoga – medžioklė“ (2017-01-28)), be kita ko, yra talpinamos nuotraukos su pareiškėjo atvaizdu.

Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad rengiant ir platinant viešąją informaciją, privaloma užtikrinti žmogaus teisę į privataus pobūdžio informacijos

apsauga. Asmens fotonuotraukos ir atvaizdas yra artimai susiję su pačiu asmeniu ir pagal Visuomenės informavimo įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą laikytini jo privataus gyvenimo dalimi (Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 45 dalis). Asmens teisės į atvaizdą pažeidimas pirmiausia sietinas su asmens atpažįstamumu. Asmens atvaizdas – tokia filmuojant, fotografuojant ar kitu būdu užfiksuota asmens kūno dalis (dalys), pagal kurią (kurias) galima identifikuoti vaizduojamą asmenį.

Asmens teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą yra ginama, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) informacijos paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleista informacija yra apie tą asmenį; 3) faktas, jog paskleista informacija yra apie žmogaus privatų gyvenimą (privataus pobūdžio); 4) faktas, jog informacija paskleista be asmens sutikimo; 5) faktas, jog informacija paskleista nesant teisėto visuomenės intereso.

Kalbant apie asmens teisę į privatų gyvenimą, pasakytina, kad tokiais atvejais, kai yra dviejų lygiaverčių konstitucinių vertybių – teisės į privatų gyvenimą (Konstitucijos 22 straipsnis) ir visuomenės teisės žinoti (spaudos laisvės) konfliktas (Konstitucijos 25 straipsnis), kiekvienu atveju būtina ieškoti protingos ir sąžiningos šių dviejų teisės ginamų vertybių pusiausvyros. Privataus asmens atveju pirmenybė teiktina jo privataus gyvenimo gynimui, tuo tarpu viešojo asmens atveju – viešajam interesui (visuomenės teisėtam ir pagrįstam interesui žinoti).

Konstitucinis Teismas (toliau – KT) yra pažymėjęs, kad privataus gyvenimo teisinė samprata siejama ir su asmens būseną, kai asmuo gali tikėtis privatumo, su jo teisėtais privataus gyvenimo lūkesčiais (žr. *KT 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d., 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimai*).

Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje teisės į atvaizdą apribojimai vertinami pakankamai griežtai, pažymint, kad asmens atvaizdas yra itin artimai susijęs su pačiu asmeniu ir atvaizdo platinimas gali apriboti privatumą labiau negu vien verbalinės informacijos skleidimas. Teismas yra pažymėjęs, kad asmens atvaizdas atskleidžia asmens unikalias savybes ir yra vienas esminių asmenybės atributų (žr. *2009-01-15 sprendimą byloje Reklós ir Davourlis prieš Graikiją, Nr. 1234/05, par. 40*). Vertindamas teisės į atvaizdą apribojimus, šis teismas reikšmingais kriterijais laiko asmens statusą; jo teisėtus lūkesčius dėl privatumo atvaizdo atžvilgiu; atvaizdo ryšį su informacija, kurią jis iliustruoja; visuomenės interesą gauti tokią informaciją, kitus konkrečiu atveju svarbius aspektus (žr. *2003-01-28 sprendimą byloje Peck prieš Jungtinę Karalystę; 2004-06-24 von Hannover prieš Vokietiją*). Tam, kad asmenį būtų galima pripažinti viešuoju, jo pareigos, veikla ar užimama padėtis turi pagrįstai dominti visuomenę. EŽTT savo praktikoje pažymi, jog informacijai apie asmens privatų gyvenimą skelbti be jo sutikimo turi būti būtinas socialinis poreikis. Todėl visuomenės interesas gauti informaciją apie asmens privatų gyvenimą bus pagrįstas tik sąlygojamas objektyvios būtinybės tokią informaciją gauti (žinoti). Savo sprendimuose dėl Konvencijos 10 straipsnio pažeidimų EŽTT žodį „būtinas“ (kalbant apie visuomenės teisę gauti informaciją) apibūdina kaip primygtinį socialinį poreikį (angl. pressing social need; žr. *2006 m. gegužės 20 d. teismo sprendimą byloje Raichinov prieš Bulgariją*).

Tyrimo metu nustatyta, jog minėtose publikacijose nuotraukos su pareiškėjo atvaizdu buvo paskelbtos informacijos apie įvykį (dėl pareiškėjo galimai nesąžiningos / neteisėtos veiklos), kontekste. Pažymėtina, kad pareiškėjas yra privatus asmuo. Pareiškėjo nuotraukos yra asmeninio pobūdžio (nuotraukos iš pareiškėjo privataus gyvenimo). Be to, pareiškėjas nėra davęs leidimo (sutikimo) tokios informacijos publikavimui. Konkrečiu atveju pareiškėjo atvaizdo panaudojimas nepatenka ir į Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies išimčių sąrašą, kai be asmens sutikimo galimas jo atvaizdo skelbimas ar panaudojimas. Viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) informacijos skleidimo tikslą galėjo pasiekti ir nepanaudodamas privataus pobūdžio informacijos (atvaizdo) apie pareiškėją. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad tokios informacijos skleidimas neatitinka teisėto ir pagrįsto visuomenės intereso tokią informaciją žinoti, nėra laikytinas pateisinama vaizdine priemone. Akcentuotina, kad interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt nuotraukų, kuriose, be kitų asmenų, yra pavaizduotas ir pareiškėjas, mastas yra didelis. N. M.-V. argumentuoja, kad tai per penkerius bylinėjimosi

teismuose su pareiškėju ir jo žmona sukaupia teisminė medžiaga, užfiksuota antstolio, paties pareiškėjo viešinta socialiniame tinkle ir laisvai prieinama. Inspektorius pažymi, kad šie įrodymai skirti vertinti teismui, kuris užtikrina teisingumo vykdymą, o ne visuomenės („linčo“) teismui. Be to, privataus pobūdžio informacija nėra siejama su tuo, kur ir kiek kartų ji buvo paskelbta anksčiau, ar tokią informaciją galima lengvai prieiti socialiniuose tinkluose ar kituose šaltiniuose, t. y. asmens sprendimas tam tikromis aplinkybėmis ir tikslu paskelbti atitinkamą informaciją, nuotraukas, kitus duomenis nepanaikina šių duomenų apsaugos ir nepašalina viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) pareigos privačią informaciją skelbti tik asmeniui konkrečiu atveju davus sutikimą (išskyrus teisės aktuose numatytas išimtis). Ta aplinkybė, kad žmogus pats viešai paskelbia tam tikrą informaciją socialiniuose tinkluose, pavyzdžiui, *Facebook*, nereiškia, kad jis duoda leidimą bet kam ir bet kur tokią informaciją platinti. Faktas, jog privatus asmuo savo paskyroje *Facebook* ar kitame socialiniame tinkle paskelbė tam tikrą informaciją, nepašalina viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) pareigos gauti sutikimą tolimesniam tokios informacijos (ypač sudarančios privataus gyvenimo dalį) viešinimui. Aplinkybė, kad žmogus pats socialiniuose tinkluose viešai skelbia asmeninę informaciją, kad tokia informacija prieinama visiems (ne tik draugų statusą turintiems asmenims) nėra pakankama išvadai, kad dėl viešos paskyros socialiniuose tinkluose turėjimo toks asmuo praranda privatumo, garbės ir orumo apsaugos galimybes.

Šių aplinkybių visuma suponuoja, kad konkrečiu atveju pusiausvyra tarp saviraiškos laisvės ir pareiškėjo teisės į privatų gyvenimą buvo pažeista. Konstatuotinas Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 1-2 dalių pažeidimas.

Apibendrintai pažymėtina, kad interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt publikacijose: „A. E. – šiuolaikinis „bajoras“; „Internete – ponas, teisme – bankrotas“ (2017-01-24); „A. E. bankrotas II: „skurstančiojo“ kelionės po pasaulį“ (2017-01-27); „A. E. bankrotas III: prabangi pramoga – medžioklė“ (2017-01-28) patalpintos nuotraukos su pareiškėjo atvaizdu, taip pat ir kitos interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt pavišintos nuotraukos, atitinkančios aukščiau nurodytus kriterijus, nėra teisėtai publikuojamos, todėl turi būti pašalintos iš minėto interneto tinklalapio.

Dėl skunde išdėstytų aplinkybių, susijusių su kitų asmenų (pareiškėjo šeimos narių) garbės orumo / teisės į privatumą galimais pažeidimais, pažymėtina, kad pagal Visuomenės informavimo įstatymą skundus (pareiškimus) dėl asmens garbės ir orumo / teisės į privatumą gynimo turi teisę pareikšti asmenys, kurių manymu, jų garbė ir orumas / teisė į privatumą buvo pažeisti (Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 6 dalis). Skundas (pareiškimas) dėl garbės ir orumo / teisės į privatumą gynimo visuomenės informavimo priemonėse negali būti pareikštas siekiant apginti kito asmens teises, išskyrus įstatymų numatytus atvejus. Todėl pareiškėjo skundas dėl publikacijoje paskelbtos informacijos, susijusios su jo artimųjų garbės ir orumo / teisės į privatumą gynimu, įstatymo nustatyta tvarka negali būti nagrinėjamas. Šiuo atveju patys asmenys turėtų pateikti skundą dėl jų garbės ir orumo / teisės į privatumą gynimo.

Papildomai pažymėtina, kad dėl interneto tinklalapių www.jakumelagis.lt, *Facebook* paskyros [jakumelagis.lt](https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts) (<https://facebook.com/jaku.melagis.5?fref=ts>) turinio ir pareiškėjo nepilnamečių vaikų (dukters A. E.) interesų galimo pažeidimo inspektorius jau yra priėmęs sprendimą (2017-02-06 raštas S-87), kuriame nurodyta, kad įvertinęs paskelbtą informaciją, nustatė, kad ji nepriskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai – neatitinka Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatyme numatytų kriterijų. Paskelbta informacija yra apie nepilnamečių tėvų, o ne apie jų dukros A. E. netinkamą (galimai neteisėtą – past.) elgesį. Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, buvo konstatuota, kad Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos nepažeistos.

Remdamasis aukščiau išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktais, 3 dalies 1 punktu, 16 dalimi, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti pareiškėjo skundą dėl interneto tinklalapyje www.jakumelagis.lt, socialinio tinklo Facebook paskyros [jakumelagis.lt](http://www.jakumelagis.lt) iš dalies pagrįstu.

2. Įspėti interneto tinklalapio [jakumelagis.lt](http://www.jakumelagis.lt) valdytoją N. M.-V. dėl Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 1-2 dalių pažeidimo paskelbiant publikacijose: „A. E. – šiuolaikinis „bajoras“; „Internete – ponas, teisme – bankrotas“ (2017-01-24); „A. E. bankrotas II: „skurstančiojo“ kelionės po pasaulį“ (2017-01-27); „A. E. bankrotas III: prabangi pramoga – medžioklė“ (2017-01-28) privataus pobūdžio informaciją apie pareiškėją ir reikalauti jį pašalinti.

3. Išsiųsti sprendimą pareiškėjui, N. M.-V..

4. Viešai paskelbti sprendimą Žurnalistų etikos inspektoriatu tarnybos interneto svetainėje.

Žurnalistų etikos inspektoriatu sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo (gavimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektorė

Gražina Ramanauskaitė-Tiumenevienė